

СОЛИҚ МАЪМУРИЯТЧИЛИГИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ИМКОНИАТЛАРИ

Бабаев Фаррух Мансурович

Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Солиқ қўмитаси

Солиқ маъмуриятчилигини самарали бошқариш бутун дунё бўйлаб ҳукуматлар учун жуда муҳим, чунки у самарали даромад йиғишни таъминлайди, қонунчиликка риоя қилишни таъминлайди ва иқтисодий ўсишни қўллаб-қувватлайди. Ушбу мақолада солиқ маъмуриятчилиги самарадорлигини оширишнинг турли имкониятларини, жумладан технологияга асосланган ечимларни қабул қилишни, жараёнларни соддалаштиришни, солиқ тўловчиларнинг таълимини рағбатлантиришни ва маълумотлар таҳлилидан фойдаланишни аҳамиятини кўрсатади. Ушбу чора-тадбирларни амалга ошириш орқали солиқ органлари операцияларни потенциал равишда соддалаштириши, қонун ҳужжатларига риоя қилиш юқини камайтириши, солиқ тўлашдан бўйин товлашни минималлаштириши ва солиқ тўловчиларнинг умумий қониқшини ошириши мумкин.

Солиқ маъмуриятчилиги даромадларни шакллантириш ва ҳукуматларнинг самарали фаолиятида ҳал қилувчи роль ўйнайди. Унинг самарадорлигини ошириш солиқ тўловчиларнинг қонунчиликка риоя этишини яхшилашга, маъмурий харажатларни камайтиришга ва даромадларни йиғишни оширишга олиб келиши мумкин. Мақолада ушбу мақсадларга эришиш имкониятларини ўрганилади. Тавяя этилаётган ечимлар сифатида:

1. Технологияга асосланган ечимлар:

а. Автоматлаштириш ва рақамлаштириш: Замонавий технологиялардан фойдаланган ҳолда солиқ органлари солиқ декларациясини топшириш, тўловларни қайта ишлаш ва ҳужжатларни бошқариш каби турли жараёнларни автоматлаштириши мумкин. Бу қўлда ишлашни камайтиради, хатоларни камайтиради ва умумий бошқарув жараёнини тезлаштиради.

б. Солиқларни электрон шаклда топшириш ва тўлаш: Электрон ариза бериш ва тўлов имкониятларини илгари суриш солиқ тўловчилар учун жараённи соддалаштиради, қоғозбозликни қисқартиради ва тезроқ қайта ишлаш имконини беради. Бундан ташқари, онлайн платформалар реал вақт режимида ёрдам кўрсатиши, шаффофликни ошириши ва жисмоний шовқинларга бўлган эҳтиёжни камайтириши мумкин.

2. Жараённи соддалаштириш:

а. Солиқ қонунларини соддалаштириш: Мураккаб солиқ қонунлари солиқ тўловчиларга ҳам, солиқ органларига ҳам оғирлик қилиши мумкин. Солиқ кодексини соддалаштириш, кераксиз қоидаларни йўқ қилиш ва ноаниқликларни камайтириш риоя қилишни соддалаштириши ва самарадорликни ошириши мумкин.

б. Уйғунлаштириш ва стандартлаштириш: Ҳукуматнинг турли даражаларида солиқ маъмуриятчилиги тартиб-қоидаларини мувофиқлаштириш ва солиқ талабларини уйғунлаштириш такрорлаш ва чалкашликларни камайтириши, умумий самарадорликни ошириши мумкин.

3. Солиқ тўловчини ўқитиш ва қўллаб-қувватлаш:

а. Огоҳлантириш кампаниялари: солиқ тўловчиларнинг солиқ мажбуриятлари, имтиёзлар ва риоя қилиш тартиб-қоидалари ҳақида хабардорлигини ошириш учун таълим кампанияларини ўтказиш ихтиёрий риоя қилишни рағбатлантириши ва беихтиёр хатоларни камайтириши мумкин.

б. Мижозларга хизмат кўрсатишнинг яхшиланиши: Махсус ишонч телефонлари, онлайн қўллаб-қувватлаш каналлари ва солиқ тўловчиларга ёрдам кўрсатиш марказлари орқали солиқ тўловчиларга хизмат кўрсатишни яхшилаш йўл-йўриқ кўрсатиши, сўровларни ҳал қилиши ва ўзаро муносабатларни осонлаштириши мумкин.

4. Маълумотлар таҳлилидан фойдаланиш:

а. Хавфга асосланган ёндашувлар: Юқори хавфли ҳудудларни аниқлаш учун маълумотлар таҳлилидан фойдаланиш ва мажбуриятларни талабларга жавоб бермайдиган солиқ тўловчиларга қаратиш ресурсларни тақсимлашни оптималлаштириши ва умумий мувофиқлик ставкаларини ошириши мумкин.

б. Фирибгарликни аниқлаш ва олдини олиш: илғор таҳлиллар солиқ фирибгарлигини кўрсатадиган вазиятларни аниқлаши мумкин, бу эса солиқ органларига фирибгарлик фаолиятини самарали аниқлаш ва олдини олиш имконини беради.

5. Ҳамкорлик ва ахборот алмашиш:

а. Идораларо ҳамкорлик: Бошқа давлат идоралари, молия институтлари ва халқаро ҳамкасблар билан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш ва маълумот алмашиш солиқ маъмурияти имкониятларини ошириш, маълумотлардан фойдаланиш имкониятларини ошириш ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш самарадорлигини ошириш имконини беради.

б. Давлат-хусусий шериклик: Маълумотларни бошқариш тизимлари ва фирибгарликни аниқлаш воситалари каби инновацион ечимларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш учун хусусий сектор билан ҳамкорлик қилиш умумий самарадорликни ошириши мумкин.

Хулоса қилиб айтганда, солиқ маъмуриятчилигининг самарадорлигини ошириш даромадларни максимал даражада йиғишни мақсад қилган ва солиқ тўловчиларнинг риоя этилишини рағбатлантиришни мақсад қилган ҳукуматлар учун жуда муҳимдир. Технологияга асосланган ечимларни қабул қилиш, жараёнларни соддалаштириш, солиқ тўловчилар билимини ошириш ва маълумотлар таҳлилидан фойдаланиш орқали солиқ органлари самарадорликни ошириш учун муҳим имкониятларни очиши мумкин. Сиёсатчилар ва солиқ маъмурлари учун ушбу имкониятларни кўриб чиқиш ва янада самарали солиқ маъмуриятчилиги тизимига эришиш учун тегишли чора-тадбирларни амалга ошириш жуда муҳимдир.